

Nr 319

Av herr **Hamrin** i Jönköping m. fl., om vidareutbildning av folkskollärare i ämnet kristendomskunskap.

Sedan år 1954 har folkskollärare haft möjlighet att efter folkskollärarexamen vidareutbilda sig och därigenom förvärva behörighet till folkskollärartjänst i högre lönegrad. Sådan utbildning i *kristendomskunskap* meddelades åren 1955—1957 i form av enterminkurser under skolöverstyrelsens ledning. Utbildningen var förlagd till folkskoleseminariet i Lund. Numera sker fortsatt utbildning för folkskollärare, som önskar vinna behörighet till tjänst i lönegrad A 19 för undervisning på enhetsskolans högstadium, efter två huvudlinjer (utbildningen regleras från och med den 1 juli 1958 av kungl. brev av den 16/5 1958). Den ena huvudlinjen är en huvudsakligen *akademisk* utbildningsväg, den andra — "egentlig vidareutbildningskurs" — anordnas av skolöverstyrelsen och är förlagd till *lärarhögskolan* och *folkskoleseminarierna*. I denna motion är endast fråga om den senare utbildningsvägen.

Efter framställningar från Sveriges folkskolläraryrkeförbund, Sveriges folkskolläraryrkeförbund och Sveriges förenade kristliga lärarförbund yrkade skolöverstyrelsen i 1959 års *petita* anslag till vidareutbildningskurs i kristendomskunskap. Överstyrelsen konstaterade, att behov av sådan kurs torde föreligga, att den skulle kosta ca 17 000 kronor men att kursen även eventuellt skulle kunna anordnas i stället för kurs i annat ämne. Framställningen ledde icke till någon åtgärd.

Egentlig vidareutbildningskurs omfattar genomgång av två ämneskurser om vardera en termin, en biämneskurs och en kurs i psykologi och pedagogik. (I ämnena modersmålet och biologi skall kurserna omfatta två terminer.) Biämneskurs skall huvudsakligen omfatta ett ämnes metodik på högstadiet och beräknas pågå omkring tre veckor. Sedan denna form av vidareutbildning infördes den 1 juli 1958, har vidareutbildningskurser anordnats i modersmålet, samhällskunskap, matematik, biologi, fysik och kemi, men inte i kristendomskunskap.

Att ett behov av vidareutbildning i kristendomskunskap föreligger, framgår med all tydlighet av arbetsmarknadsstyrelsens redogörelse för lärarförmedlingens verksamhet under tiden februari—augusti 1960.¹ Denna redogörelse avser visserligen tillsättning av ämneslärarplatser inom såväl läroverk som

¹) Där beaktas särskilt antalet platser som måst tillsättas med sökande utan vederbörlig utbildning, s. k. reservkrafter.

folk- och enhetsskola, men det anges särskilt hur många folkskollärare som är berörda i det här aktuella sammanhanget (se nedan).

Om man först betraktar läget för samtliga skolämnen, finner man att vid 2 171 tillsättningar för höstterminen 1960 anlätades 847 reservkrafter mot 750 vid 1 873 tillsättningar för höstterminen 1959. Antalet tillsättningar med reservkrafter utgjorde sålunda 40 % 1959 mot 39 % 1960.

Fördelningen av reservkrafter i de olika skolämnena framgår av nedanstående tabell.

Under januari—augusti tillsatta ämneslärarplatser med tillträde höstterminerna 1959 och 1960 jämte fördelning av reservkrafter på ämneskombinationer.

Ämneskombinationer	Under januari—augusti tillsatta ämneslärarplatser avseende höstterminen				Reservkrafter i %	
	Hela antalet		Därav tills. med pension. lärare el. med. sök. utan vederb. utbildn. (reservkrafter)			
	1959	1960	1959	1960	1959	1960
Kristendom o. annat ämne ..	105	125	52	62	50	50
Klassiska språk	40	26	17	4	43	15
Modersmålet o. moderna språk	379	474	113	119	30	25
Moderna språk	382	409	84	90	22	22
Modersmålet o. historia	211	229	69	54	33	24
Historia o. geografi	82	103	23	37	28	36
Matematik, fysik o. kemi	425	542	268	357	63	66
Biologi o. annat ämne	192	179	89	74	47	41
Andra kombinationer	57	84	35	50		
Summa	1873	2171	750	847		

Härav framgår att endast ämneskombinationen matematik, fysik och kemi befinner sig i ett sämre läge än kristendomskunskap, när det gäller nödvänget att använda reservkrafter. I de naturvetenskapliga ämnena anordnas fortbildningskurser kontinuerligt, men däremot inte i kristendomskunskap. Övriga ämnen befinner sig i ett så pass mycket bättre läge, att de måste hänföras till en helt annan klass.

Av de 847 nyanställda reservkrafterna i samtliga ämnen var enligt arbetsmarknadsstyrelsens rapport ca 200 folkskollärare utan adjunksbehörighet och utan behörighet till tjänst i lönegrad A 19, sålunda utan föreskriven kompetens

för tjänstgöring på enhetsskolans högstadium. Av denna siffra kan man emellertid inte dra någon slutsats om hur procenttalet för reservkrafter utfaller för enhetsskolans högstadium jämfört med övriga skolformer, t. ex. de högre allmänna läroverken. För att bedöma denna fråga måste man i stället utgå från det allmänt bekanta och nyligen genom en offentlig utredning klarlagda faktum, att det för närvarande finns ett psykologiskt motstånd mot anställning inom enhetsskolan eller med andra ord att lärarkrafterna i första hand söker sig till de äldre skolformerna. Därav kan man dra följande slutsats: Om i ämnet kristendomskunskap 50 % av ämneslärartillsättningarna inom alla skolformer skett med anlitan av reservkrafter, måste procenttalet för enhetsskolans högstadiums del vara högre. Därav följer att ett stort behov av fortbildning av kristendoms lärare för enhetsskolans högstadium föreligger. Detta bekräftas ju även av skolöverstyrelsen i dess ovan refererade uttalande i samband med anslagsäskandena 1959.

Att det bland folkskollärare finns en önskan att fortbilda sig i ämnet kristendoms kunskap framgår av antalet folkskollärare som deltar i den av Hermods korrespondensinstitut anordnade *akademiska* kursen i kristendoms kunskap. Deltagarantalet var 1959 258, 1960 355, 1961 402. Hittills har 35 godkänts i tentamen, varav 23 folkskollärare. Denna akademiska utbildning kan emellertid inte göra den av skolöverstyrelsen anordnade fortbildningen överflödigt. De under 1959 och 1960 oförändrade procenttalen för reservkrafter i kristendoms kunskap visar, att behovet måste täckas på alla möjliga vägar. Man kan inte stå till svars med att ett av enhetsskolans ämnen upprätthålles genom en så hög procent otillräckligt utbildade lärarkrafter på grund av att fortbildning icke anordnas på samma sätt som i andra ämnen.

För att i någon mån råda bot på de beklagliga förhållandena har vissa privata initiativ tagits. Religionspedagogiska institutet (som tillkommit på initiativ av Sveriges förenade kristliga lärarförbund) har under åren 1955—1960 årligen anordnat två arbetskurser för lärare i kristendoms kunskap, huvudsakligen folkskollärare, om fem dagar varje gång. Deltagarantalet har i medeltal varit 30. Statsbidrag har utgått. Dessutom har under de senaste fyra åren anordnats religionspedagogiska seminarier under ferietid (en årligen) under ledning av akademisk lärare. Anslag har ej utgått. Vidare har Sveriges kyrkliga lärarförbund i samarbete med länskolnämnderna anordnat s. k. kristendoms pedagogiska dagar för folkskollärare. Under år 1959 deltog 4 000 lärare i dessa föreläsningar och gruppdiskussioner, vardera under en dag. Dessa kurser kan på grund av sin kortvarighet givetvis inte på något sätt ersätta den av skolöverstyrelsen anordnade fortbildningen.

Med åberopande av dessa skäl hemställes,
att riksdagen måtte

1. hos Kungl. Maj:t hemställa om en sådan utvidgning av programmet för vidareutbildningen av folkskollärare, att det

- under läsåret 1961—1962 kommer att inrymma fortbildningskurs även i ämnet kristendomskunskap, samt
2. till skolöverstyrelsens förfogande härför ställa ett anslag av 20 000 kronor för budgetåret 1961/62.

Stockholm den 25 januari 1961

<i>Yngve Hamrin</i> i Jönköping	<i>Eric Nelander</i>	<i>Åke Zetterberg</i>
<i>Märta Boman</i>	<i>Axel Gustafsson</i> i Borås	<i>Daniel Wiklund</i> i Stockholm
<i>Carl Eric Hedén</i>	<i>Gustaf Svensson</i> i Vä	<i>Henning Carlsson</i> i Huskvarna
<i>Olof Johansson</i>	<i>Arvid Nilsson</i> i Lönsboda	<i>Gustav Boija</i>
<i>Harry Carlsson</i>		<i>C.-G. Enskog</i>

Nr 320

Av herr **Sundelin**, om statsbidrag till Anundsjöbygdens realskola.

(Lika lydande med motion nr 195 i Första kammaren)

Stockholm den 25 januari 1961

B. Sundelin